

Biogasens svenska framtid i stöpsleven

”Lönsamheten är den avgörande faktorn”

”Det är dags för mer verkstad och mindre snack kring svensk gårdsbaserad biogasproduktion eftersom biomassa från lantbruket är ett krav för framtida ökad produktion av biogas”. Det konstaterar teknik- agronom Per Wennerberg på Tecnofarm Lantbruks & Miljöteknik. Han har sett stora omsvingningar i Europa samtidigt som Sverige alltmer hamnar på efterkälken på det här området.

Text & foto: Ulf C Nilsson

Det svenska systemet med elcertifikat är otillräckligt och ger inte något ”kraftfullt stöd för elproduktion från biogas” som regeringen bland annat påstår.

”Skulle det påståendet stämma med verkligheten så skulle Sverige inte behöva någon ny biogasstrategi. Istället skulle det redan vara full fart på investeringarna inom biogasproduktionen i lantbruket”, hävdar han.

Det är bara att räkna. Rågas kostar ungefär 30 öre/kWh att producera och vid elproduktion blir bara en tredjedel el, resten blir värme.

MÅSTE FÅ BETALT

”Så kostnaden för elen blir då cirka 90 öre/kWh och då räcker dagens gröna elpris på 60 eller 70 öre inte till för att

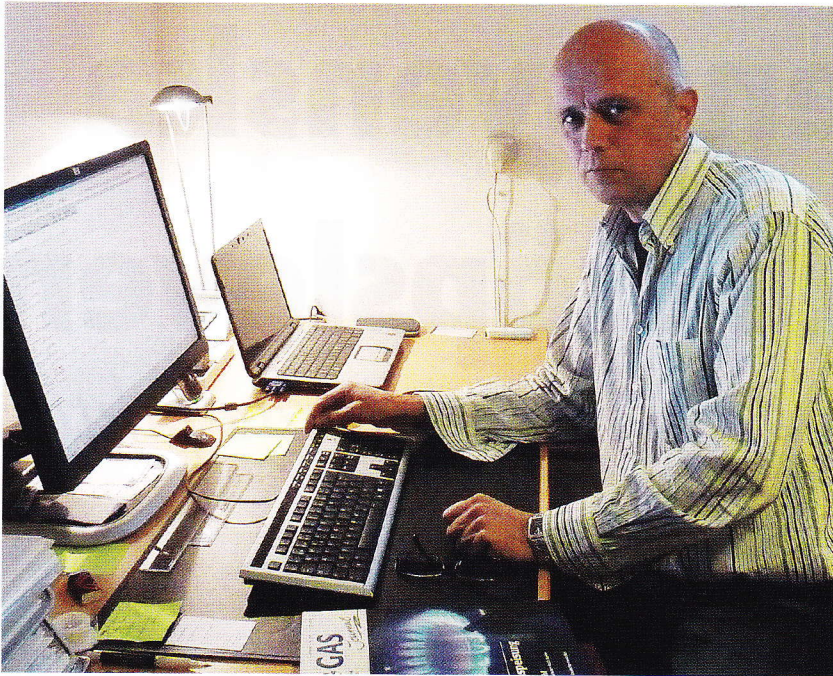
Per Wennerberg menar att när det gäller logistiken runt biogas har taget gått för Sverige. Distributionen har blivit ett av de största problemen.

täcka produktionskostnaderna för denna gröna biogas-el. Det krävs att man även hittar något system att också få betalt för värmen om man ska nå lönsamhet idag”.

Få investerare i en biogasanläggning bara för att byta pengar.

”Det krävs en skälig vinst också, som en riskpremie, allra helst när tekniken i ett tidigt skede upplevs som ny och osäker. Jag tror att man kan jämföra med vindkraftens utveckling och lönsamhetskrav. Där accepterar man idag en måttlig lön- ▷

Per Wennerberg jobbar mycket som rådgivare vid olika biogasprojekt. "Men utvecklingen i Sverige har stannat av, mycket på grund av krångliga regler och framförallt ovisshet när det gäller lönsamheten. På andra håll runt om i EU är det full fart och vi riskerar att bli fränkörda", säger han.

samhet tack vare att produktionen upplevs som beprövad, säker och problemfri".

BRISTER I FÖRSTÅELSE

Per Wennerberg tycker att det verkar saknas förståelse bland politiker och tjänstemän för vilka mekanismer som styr biogasmarknaden. Framförallt handlar det om ekonomi och långsiktighet.

"Vi är inte ensamma om att stå och stampa på samma fläck. Marknaden verkar nu mycket trög även i Danmark, sedan de stora subventionerna som fanns där tidigare dragits tillbaka".

” Vi är inte ensamma om att stå och stampa på samma fläck ”

Fast subventioner är inte allena saliggörande. De kan vara skadliga också. Därför följer Per Wennerberg med intresse utvecklingen på det här området i andra länder.

FAST TAXA ELLER CERTIFIKAT

"Man kan internationellt se två olika stödsystem för biogas. Det vanligaste är att ha en fast eltaxa vid försäljning av biogas-el och den andra är att ha olika former av elcertifikat vid försäljning av grön- eller biogas-el. Sverige hör till certifikatgruppen, medan Tyskland är

det främsta exemplet på fasta eltaxor. Länder med fasta eltaxor har den starkaste utvecklingen av gårdsbaserad biogasproduktion".

MILJARDINDUSTRI I TYSKLAND

Den mest intressanta lösningen har Per Wennerberg dock hittat i Tyskland. Där har biogas på gårdsnivå snabbt blivit en miljardindustri utan att staten behöver subventionera med en enda krona. Staten tvingar istället energibolagen att köpa den el som produceras och har satt fasta tariffer för denna 20 år framåt.

"Därmed är det lätt att göra en kalkyl och få fram kapital till investeringarna. Ett regelverk som präglas av tysk noggrannhet specificerar exakt vilken extrabetalning olika investeringar ger. Som mest ger systemet cirka två kronor/kWh i betalning".

Ett liknande system används för annan grön elproduktion från till exempel solpaneler. Dessutom tillåts de gröna lokala elproducenterna använda nettoelmätare.

"Alltså en elmätare som mäter både leverans och förbrukning. Det är mellanskillnaden som ger plus eller minus på elräkningen och det är samma pris åt båda hållen".

SVERIGE TAPPAR MARK

I Tyskland får energibolagen vackert finna sig i den av staten bestämda, ordningen och sprida merkostnaden för biogas-elen bland alla sina kunder.

På hemmaplan har de här idéerna nyli-

gen lanserats i en statlig utredning, men inte fått något fäste bland de styrande. Per Wennerberg anar de stora kraftbolagens skugga bakom det krångliga regelverk som föreskriver separata köp- och säljavtal för varje liten elleverantör. Regeringen verkar ha fått vika ned sig, för nettoelmätning nämns här inte någonstans i någon utredning eller propå till marknaden.

"Nu håller Sverige på att halka efter inom biogasteknik. Vi låg tidigare långt framme och hade kunnat bygga upp en stor hemmamarknad. Och baserat en exportindustri på teknikutvecklingen. Det krävs en stark hemmamarknad med goda referensanläggningar för att kunna exportera".

En fördel som Tyskland och resten av Europa har jämfört med Sverige är det väl utbyggda systemet med naturgasledning. Det har öppnats upp för uppgraderad biogas, vilket gör att många gårdar kan leverera till det befintliga nätet.

"Den blandas givetvis med naturgasen, men motsvarande volym kan tas ut på annat håll och användas för 'grön' värme eller elproduktion där den behövs".

LÖNSAMHETEN AVGÖR

När det gäller motsvarande logistik har tåget gått många gånger om i Sverige, ivrigt påhejat av bland andra LRF.

"Till för något år sedan stod motståndet mot naturgasledningar högt på LRF:s agenda. Ledningen som nu läggs i Östersjön ville ju ryssarna först dra via Finland och Sverige ner till Tyskland. Hade vi istället sagt ja hade vi fått den här transportleden mer eller mindre gratis genom landet. Det är samma sak när Norge nu vill dra gasledningar från Norge via Sverige, det har varit mest nej där också".

Därmed har distributionen blivit ett av de största problemen för en mer omfattande satsning på uppgraderad biogas från lantbruket.

"Men får man bara upp betalningen löser sig mycket, för lönsamheten är den avgörande faktorn. Sverige ligger långt framme internationellt på samrotning av avfall och uppgradering av biogas till fordonsgas".

EFFEKTIVARE ÄN ETANOL

Eftersom Sverige redan har gott om billig elkraft är fordonsgas den mest intressanta sektorn. Men Per Wennerberg har svårt att förstå varför regeringen bara

” I Sverige låg vi tidigare långt framme och hade kunnat bygga upp en stor hemmamarknad ”

nämner konvertering av traktorer till gasdrift i det aktuella utredningsuppdraget till Energimyndigheten.

”Man borde rimligen nämna samma sak för alla typer av fordon! Biogas har ju mycket bättre energiutbyte och miljönytta än exempelvis etanol i alla fordonstyper. Vi måste dock ta hänsyn till att många gårdar som vill starta biogasproduktion till att börja med kommer att vara hänvisade till produktion av kraftvärme, varför vi även måste hitta bättre stödsystem för biogas-el för att få igång så mycket biogasproduktion som möjligt”.

Odling av biomassa kommer också att krävas för att möta den ökade efterfrågan på biogas om det blir någon fart på det här.

”Jag tycker att Gasföreningen har presenterat en mycket intressant och enkel

modell där man föreslår en avgift på fossila drivmedel som sedan förs över som ett bidrag till förnyelsebara svenskproducerade drivmedel. Denna modell, där man även justerar avgiften och bidragen i förhållande till miljöeffekterna, är en bra utgångspunkt för en ny svensk biogasstrategi”, föreslår Per Wennerberg.

BEHÖVER KOMMA IGÅNG SNABBT

Det lättillgängliga och högvärdiga organiska avfall som fungerar för biogasproduktion är ju redan fullt in-tecknat.

”Därför behöver lantbrukets biogasproduktion komma igång så snabbt som möjligt. Vi får nu hoppas att Energi-myndigheten lyssnar på rätt experter och rådgivare när den långsiktiga strategin läggs fast”. □

Läget i andra länder

Per Wennerberg berättar:

FINLAND

”Finland står nu inför en boom vad gäller gårdsproducerad biogas-el. Anledningen är att det nu införs ett fast extratillägg på fem cent per kWh el som produceras från biogas”.

ITALIEN

”Italien har infört världens högsta subventioner för gårdsproducerad grön el. Staten fastslår ett fast pris på 28 cent per kWh upp till en maximal el-effekt på en MW per gård. I vissa delar av landet tillkommer dessutom ett 50-procentigt investeringsstöd för uppbyggnaden av gårdsanläggningen”.

KANADA OCH USA

”Även i USA och Kanada har det på vissa håll, i bland annat Ontario och Vermont, införts samma system med fasta tariffer för grön el. Där handlar det om mellan 1,50 och 1,70 kronor per kWh”.